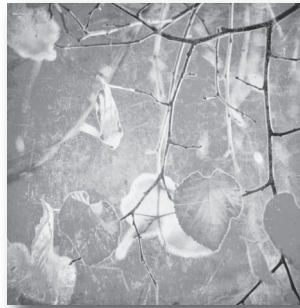

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΖΩΗ
ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Δημήτρης Καραγιάννης • π. Stephen Muse
Frederica Mathewes Green • Ηλίας Λιαμής
π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός • π. John Breck
π. Ιωάννης Χρυσαιγής • π. Βασίλειος Θερμός
Βασίλης Αργυριάδης • π. Αθανάσιος Παραβάντσος
Χρήστος Μακρόπουλος • π. Βασίλειος Χαβάτζας
Lyn Breck • Ελένη Καραγιάννη

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Επιμέλεια έκδοσης:
Βασίλης Αργυριάδης
Χρήστος Μακρόπουλος

Ἐν πλῶ

© Έκδόσεις Έν πλω
Κολοκοτρώνη 49, Αθήνα 105 60
Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238
e-mail: info@enploeditions.gr
www.enploeditions.gr
facebook.com/enploeditions.gr

Α΄ έκδοση: Μάρτιος 2015

ISBN: 978-960-9550-57-4

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λίγα λόγια για την έκδοση

9

π. Ιωάννης Χρυσσαυγής
ΑΓΑΠΗ, ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ

Ορθόδοξες θεολογικές προσεγγίσεις
στο κατώφλι της νέας χιλιετίας

15

Frederica Mathewes Green
ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΣΕΞ

31

π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός
ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ
ΚΑΙ Η ΝΕΑΝΙΚΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ

57

Ελένη Καραγιάννη
ΩΣΤΕ ΝΑ ΔΙΑΣΩΖΕΤΑΙ Η ΠΟΙΗΣΗ

79

π. Αθανάσιος Παραβάντσος
ΜΟΝΟΙ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΑΜΙΝΙ;
Προγαμιαίες σχέσεις και ευχαριστιακό σώμα

93

π. Stephen Muse
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΣ
ΤΗΝ ΗΔΥΠΑΘΗ ΕΠΙΛΟΓΗ

105

Βασίλης Αργυριάδης
ΧΑΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΛΑΥΣΗ
Σκέψεις για τη διάκριση των εννοιών
και την εύρεση του νοήματος
133

π. Βασίλειος Θεριμός
ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ:
ΕΝΑ «ΑΣΥΜΜΕΤΡΟ» ΠΡΟΒΛΗΜΑ
149

Χρήστος Μακρόπουλος
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ
Διαβάζοντας τις σκέψεις του Dr Albert Rossi
181

π. Βασίλειος Χαβάτζας
ΣΤΟ ΠΛΑΪ ΕΝΟΣ ΑΓΩΝΑ...
Σκέψεις για την ποιμαντική αντιμετώπιση
του ομοφυλόφιλου
201

Δημήτρης Καραγιάννης
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΖΩΗ:
ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ
207

Ηλίας Λιαμής
ΜΙΑΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΑΛΛΗΣ
227

π. John Breck & Lyn Breck
Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ ΩΣ ΣΥΝΘΗΚΗ
231

Λίγα λόγια για την έκδοση

Η αρχική ιδέα ήταν του φίλου Χρήστου Μακρόπουλου. Νεαρός πατέρας κι αυτός, πλησίστιος προς τα σαράντα, άρχισε να βλέπει την περίφημη «περιρρέουσα ατμόσφαιρα» να διεμβολίζεται επιθετικά από ένα άλλο είδος θέασης της σεξουαλικότητας, και με τρόπους λίγο-πολύ πρωτοφανέρωτους: Το διαδίκτυο και οι νέες διεισδύσεις της εικόνας στη ζωή μας, οι καινούργιοι τρόποι επικοινωνίας, η τεχνολογία, η πύκνωση του σχεσιακού χρόνου, η παγίωση της σχεσιακής επιφανειακότητας, η απενοχοποίηση κάθε προκλητικότητας και η συχνότητα των κρουσμάτων της προκλητικής ελευθεριότητας, σε βαθμό που να καθίσταται αυτή ρουτίνα... Κι επιπλέον, μια νωχελική παραίτηση από κάθε προβληματισμό επί του θέματος... Όλα αυτά μοιάζουν πράγματι να διαμορφώνουν ένα πλαίσιο, που ζητά από μας επιτακτικά να το κατανοήσουμε. Γιατί μέσα σ' αυτό το πλαίσιο (ή στις συνέπειές του) καλούμαστε να μεγαλώσουμε τα παιδιά μας.

Δεν ανέφερα τυχαία την ηλικία μας. Εμείς οι σημερινοί σαραντάρηδες δεν μεγαλώσαμε σε συντηρητικές εποχές. Τα πορνοπεριοδικά δεν ήταν καταχωνιασμένα σε περίπτερα της πλατείας Ομονοίας – υπήρχαν στις σχολικές μας τάξεις, τα έφερε εκείνος ο συμμαθητής,

που παινευόταν ότι «τα έχει» με μια μεγαλύτερή του απ' το Αρσάκειο, ή ο άλλος που μάζευε τ' απογεύματα δηλώσεις συμμετοχής για εξορμήσεις στους οίκους ανοχής. Και ο δρόμος που απαιτούνταν για να φτάσουν αυτά τα περιοδικά από το τελευταίο θρανίο στο πρώτο, είχε λειανθεί από το ΚΛΙΚ, το MAX και τα συναφή lifestyle έντυπα της softcore κουλτούρας. Η ομοφυλοφιλία, στη δική μας εποχή, μπορεί να μην υπήρχε ως «ατζέντα θεμάτων» ενός ισχυρού λόμπι, αλλά είχε αρχίσει ήδη να καταλαμβάνει, ως ανθρωπολογικός τύπος, καίριες θέσεις επιρροής της συλλογικής εικόνας. Στον στρατό, στην παραμεθόριο (δηλαδή οπουδήποτε εκτός Αθήνας) το video στο ΚΨΜ (και το DVD player λίγο αργότερα) δούλευε τα βράδια υπερωρίες για να ανταποκριθεί στις αυξημένες απαιτήσεις της στρατευμένης νεολαίας για «οφθαλμόλουτρα»... Θέλω να πω με όλα αυτά ότι οι σημερινοί σαραντάρηδες δεν μεγαλώσαμε σε εποχές που έβλεπαν την κουλτούρα του σεξ (με τις όποιες πτυχές του) απομονωμένη σε μια γωνιά του ζωτικού συλλογικού χώρου. Δεν ανδρωθήκαμε σαν παραδοσιολάτρες, που σε κάθε οπισθοχώρηση των παραδεδομένων, φυλλορροούν εσωτερικά από άγχος και φοβία απέναντι στο «καινούργιο». Εμείς σταθήκαμε μάρτυρες της γέννησης μιας συλλογικής κουλτούρας νοτισμένης στα απόνερα της trash tv, του «Ερωτοδικείου» και των «Παιδιών της νύχτας» – κανονικά, δύσκολα θα μας έκανε κάτι ιδιαίτερη εντύπωση από κει και πέρα... Κι όμως, σήμερα διαισθανόμαστε με αμηχανία πως τα πράγματα αποκτούν νέες διαστάσεις. Εκτείνονται σε άλλες περιοχές, διεισδύουν πιο ύπουλα, επιτίθενται

πιο ασύδωτα κι οι επιδράσεις τους διαβρώνουν πιο βαθιά, πιο μόνιμα. Υπάρχει πρόβλημα. Κι εντός του καλούμαστέ να μεγαλώσουμε τα παιδιά μας...

Αρχίσαμε δειλά-δειλά να σχεδιάζουμε μια έκδοση. Σ' όποιον εκμυστηρευόμασταν την ιδέα, συναντούσαμε ενθουσιασμό: «Επιτέλους, θα επιχειρηθεί μια προσέγγιση του θέματος!». Εντούτοις, έπρεπε να βρούμε έναν τρόπο να ενορχηστρωθεί ένας συλλογικός τόμος, δίχως επικαλύψεις. Αποφασίσαμε να σκεφτούμε τα πρόσωπα που θα συμμετέχουν. Αρχίσαμε να ορίζουμε θεματικές – καθοριστική υπήρξε εδώ, η συμβολή του π. Βασιλείου Θερμού. Η πορεία δεν ήταν εύκολη. Κάποιοι από τους συνεργάτες δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν. Κάποιοι άλλοι δίσταζαν: «Ο χώρος της Εκκλησίας είναι πολύ συντηρητικός! Δύσκολα θα καλοδεχτεί την εμπλοκή μας με ένα τέτοιο θέμα...».

Τελικά, ορίσαμε ένα συνολικό πλαίσιο προβληματισμού και το θέσαμε σε μια ομάδα συνεργατών. Η ζύμωση κράτησε αρκετό καιρό. Με τον καθένα συζητήσαμε τις παραμέτρους του θέματος που τον ενδιαφέρει. Άλλοι συνεργάτες προέκυψαν στην πορεία, από φίλους που γνώριζαν την προσπάθειά μας και έβρισκαν συγγενείες της με το έργο κάποιου συγκεκριμένου προσώπου, που εμείς δεν είχαμε σκεφτεί, αλλ' εντούτοις θα μπορούσε να συνεισφέρει. Στο γενικότερο πλαίσιο προέκυψαν περαιτέρω προβληματισμοί. Εν τέλει, το θεματικό αυτό πλαίσιο δόθηκε στους συνεργάτες σαν μια δεξαμενή σκέψης, απ' όπου θα μπορούσαν να αντλήσουν το θέμα τους, ή να εμπλουτίσουν ό,τι είχαν ήδη δουλέψει. Θα ήθελα να το συμπεριλάβω σ' αυτό το προλογικό σημείωμα, διότι έχει

κι αυτό τη δική του ξεχωριστή αξία: Μπορεί να αξιολογηθεί για περαιτέρω συζητήσεις και αναπτύξεις σε άλλους χώρους και με άλλες συνθήκες. Ο αναγνώστης μπορεί μέσα σ' αυτό να βρει αφορμές ενός προβληματισμού, που δεν έγινε τελικά αντικείμενο διεξοδικής διαπραγματεύσεως στον ανά χείρας τόμο. Και μπορεί τέλος να αξιολογήσει αν ήταν επιτυχημένες οι προσπάθειές μας εν σχέσει με τις προθέσεις μας' πόσο μακριά βλέπουμε και, αντίστοιχα, πόσο βαθιά μπορούμε να ανταποκριθούμε στις προκλήσεις των θεάσεών μας' κι αν δεν μπορούμε, γιατί τάχα; Με άλλα λόγια, η σύγκριση προθέσεων και αποτελεσμάτων μπορεί να είναι ενδεικτική για το πόσο εύκολα είναι κάποια προβλήματα στη διαπίστώσή τους, αλλά πόσο δυσκολεύουν όταν καταπιανόμαστε να τα λύσουμε (αν λύνονται)' κι ακόμα, μπορεί να είναι ενδεικτική του πόσο τολμηροί είμαστε ως Εκκλησία, ή πόσο ικανοί να προσεγγίζουμε θέματα που επιβεβαιώνουμε ως υπαρκτά, αλλά μεταχειριζόμαστε σχεδόν ως ανύπαρκτα.

Ιδού το πλαίσιο προβληματισμού που τέθηκε στους συνεργάτες:

- Πώς βλέπει η θεολογία της Εκκλησίας τη σεξουαλικότητα σήμερα; Βασικά κλειδιά σκέψης για τη χριστιανική κατανόηση του ανθρώπινου σώματος και των σεξουαλικών σχέσεων.

- Η εξάπλωση της σεξουαλικής φαντασίωσης. Πάντοτε υπήρχε, αλλά τώρα θεωρείται ευρέως (ακόμη και από την ψυχιατρική/ψυχολογία) αναπόσπαστο στοιχείο της φυσιολογικής ταυτότητας. Αυτή όμως ανοίγει τα μεγάλα κεφάλαια της τολμηρότητας, του πειραματισμού, της νοερής απιστίας, της αμφιφυλο-

φιλίας κ.ά. Πώς θα αντιμετωπισθούν αυτά θεολογικά και πνευματικά;

- Η απίστευτη διείσδυση της πορνογραφίας (μέσα από το διαδίκτυο κυρίως). Πώς τροποποιεί τους γάμους και πώς αγριίζει παιδιά και εφήβους επηρεάζοντας την πορεία της ψυχοσεξουαλικής τους ανάπτυξης;

- Πρακτικά ποιμαντικά ζητήματα: αντισύλληψη, προ- και εξω-γαμιαίες σχέσεις, ομοφυλοφιλία, σεξουαλική αγωγή (για νέους). Πώς φαίνεται να τα αντιμετωπίζουν οι ποιμένες; Υπάρχει μέριμνα από πλευράς εκκλησιαστικού οργανισμού για κάποιου είδους θεωρητική κατάρτιση των ιερέων γύρω από τα ζητήματα αυτά, ώστε να διευκολύνονται στην πρακτική ποιμαντική αντιμετώπισή τους; Τι θα μπορούσε να γίνει; – Ο ρόλος της προσωπικότητας του πνευματικού.

- Ομοφυλοφιλία: αίνιγμα και αφορμή αμηχανίας. Ποιμαντικές προσεγγίσεις...

- Η σεξουαλικότητα ως γενεσιουργός έρωτα (αντίστροφη πορεία, συνηθέστερη σε πιστούς), ως μηχανισμός σύναψης γάμων, και ο μαρασμός της ως αιτία παρακμής και λύσης γάμων.

- Η δυναμική της διαφήμισης και του δημόσιου σεξουαλικού λόγου – Ο πολιτισμός της λαγνείας και της σύγχυσης των νοημάτων (χαρά, απόλαυση, ηδονή, κατανάλωση, χρήση, σχέση).

- Οι προοπτικές του μοναχισμού και της αγαμίας μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον. Πώς πρέπει να το λάβει υπόψη ο εκκλησιαστικός οργανισμός;

Στην πορεία της οργάνωσης του υλικού δεν έλειψαν κι οι ευχάριστες εκπλήξεις: ο φίλος θεολόγος Ηλίας Λιαμής ανταποκρίθηκε γράφοντας ένα όμορφο

ποίημα! Το συμπεριλάβαμε κι αυτό ευχαρίστως, ως ένα διαφορετικό εγχείρημα προσέγγισης μιας θεματικής, που κάθε άλλο παρά ξένη πρέπει να μένει προς την ποίηση. Το ενθέσαμε ως Παράρτημα Α΄.

Διαπιστώσαμε επίσης καθ' οδόν πως στον προβληματισμό του ανά χείρας βιβλίου εντάσσεται κι ένα άλλο όμορφο κείμενο του π. Ιωάννη και της Λυν Μπρέκ, που οι εκδόσεις Εν πλω είχαν δημοσιεύσει πριν χρόνια. Το αναδημοσιεύουμε εδώ, ως Παράρτημα Β΄.

Νομίζω πως η προσπάθειά μας δεν είναι άνευ νοήματος. Δεν ξέρω αν καταφέραμε να προσεγγίσουμε τα θέματα αποτελεσματικά, πάντως κάναμε μια αρχή. Ο προβληματισμός πρέπει να ενταθεί, γιατί μόνο μέσα σε ατμόσφαιρα προβληματισμού, μπορούν να γεννηθούν ποιμαντικές στάσεις, να βρεθούν λύσεις, να επιχειρηθούν απαντήσεις. Το θέμα τοποθετείται στον πυρήνα μιας σύγχρονης χριστιανικής ανθρωπολογίας, που καλείται να «δει» την ορθόδοξη χριστιανική παράδοση μέσα από τα αιτήματα της εποχής, και να αντλήσει από την παρακαταθήκη της τα κριτήρια εκείνα που θα διαμορφώσουν θεολογήσεις λυσιτελείς για το σήμερα. Δίχως ειλικρινή έκθεσή μας στο σήμερα, με ρεαλισμό, τόλμη και ευθύνη, δεν θα μπορούσαμε να δώσουμε αληθινές απαντήσεις, αλλά προκατασκευασμένα σκαριφήματα μιας παράδοσης που απάντησε πολλάκις στους ανθρώπους του χτες. Αλλά τα παιδιά μας δεν είναι οι άνθρωποι του χτες. Είναι οι άνθρωποι του αύριο. Κι έχουμε χρέος απέναντί τους...

B. Αργ.

π. Ιωάννης Χρυσουργής

ΑΓΑΠΗ, ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ

Ορθόδοξες θεολογικές προσεγγίσεις
στο κατώφλι της νέας χιλιετίας

Μετάφραση: Χρήστος Μακρόπουλος

Αγάπη – θεία και ανθρώπινη. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

Η αγάπη, ο γάμος και η σεξουαλικότητα είναι έννοιες που αφορούν στη ζωή κάθε ανθρώπου από τη στιγμή που η αγάπη συνιστά κλήση του καθενός. Εμείς οι χριστιανοί πιστεύουμε ότι η «αιτία» της ύπαρξης ολόκληρης της κτίσης είναι η αγάπη – αυτή είναι η πηγή και το τέλος των πάντων, αφού πηγή και τέλος των πάντων είναι ο Θεός, και «ὁ Θεός ἀγάπη ἐστίν» (Α΄ Ιωάν. 4, 8,16). Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, σε ένα λόγο του πάνω στο Ευαγγέλιο του Ματθαίου, περιγράφει με τα εξής λόγια την αγάπη του σαρκωμένου Θεού που εναγκαλίζεται τα πάντα:

«Ἐγώ πατήρ –λέει ὁ Χριστός– ἐγώ ἀδελφός, ἐγώ Νυμφίος, ἐγώ οἰκία, ἐγώ τροφεύς, ἐγώ ἱμάτιον, ἐγώ ρίζα, ἐγώ θεμέλιος. Πᾶν ὅπερ ἄν θέλῃς ἐγώ. Μηδενός

Ο π. Ιωάννης Χρυσουργής είναι διδάκτωρ και καθηγητής Θεολογίας (ΗΠΑ).

ἐν χρειᾷ καταστῆς. Ἐγὼ δουλεύσω. Ἦλθον γάρ διακονῆσαι, οὐ διακονηθῆναι. Ἐγὼ καὶ φίλος καὶ ξένος καὶ κεφαλή καὶ ἀδελφός καὶ μήτηρ. Πάντα ἐγὼ· μόνον οἰκείως ἔχε πρὸς ἐμέ. Ἐγὼ πένης διὰ σέ, καὶ ἀλήτης διὰ σέ, ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ διὰ σέ, ὑπὸ τάφου διὰ σέ».

Και το κακό ακόμη εξαρτάται ἀπὸ την αγάπη: σύμφωνα με την αισιόδοξη προσέγγιση ορισμένων Πατέρων της Εκκλησίας, κανείς δεν πράττει το κακό χωρίς την πεποίθηση ὅτι θα προκύψει ἐξ αὐτοῦ κάτι που αγαπά. Συνεπώς, η αγάπη εἶναι θεία ὅσον ἀφορᾷ στην προέλευσή της και ιερή ὅσον ἀφορᾷ στη φύση της. Ἀνθρωπίνως, δεν υπάρχει ἕνας μόνον τρόπος κατανόησης της ἔννοιας της αγάπης, ἐφόσον ἐνέχει πλήθος σημασιῶν και διαθέσεων: ἀπὸ τη σεξουαλική πράξη –το ἀγγλικό «make love»– ἀπὸ την ὁποία ὁμως μπορεῖ να ἀπουσιάζει η αγάπη, μέχρι τη βαθιὰ ἀφοσίωση ἐνός ἡλικιωμένου ζευγαριού· ἀπὸ την ὑπόκρυψη ἰδιοτελών κινήτρων μέχρι την ἐκφραση ἀνιδιοτελούς προσφοράς· και ἀπὸ την τρυφερότητα του παιδικού χεριού που βαστά τα χέρια των γονιών του, μέχρι την οικειότητα του ἀγγίγματος δύο φίλων. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι πλασμένοι να αγαποῦν και να στρέφονται ο ἕνας στον ἄλλο. Η ἐμπειρία της αγάπης εἶναι παράδεισος και ζωή· η ἀπουσία της εἶναι κόλαση και θάνατος. Ο ἅγιος Μακάριος της Αιγύπτου πίστευε πως η κόλαση μοιάζει με το να εἶσαι δεμένος πλάτη με πλάτη με κάποιον ἄλλο, ἐς αἰὲ ἀνῆμπορος να ἀντικρίσεις το πρόσωπό του. Η αγάπη συντρίβει τις ἀλυσίδες της μοναξιάς, γκρεμίζει τα τείχη του ἐγωισμοῦ. Η αγάπη εἶναι βαθιὰ δύναμη, ἐκλύει πνευματικὴ ἐνέργεια. Ουδέποτε εἴμαστε ἰσχυρότεροι ἀπὸ ὅταν εἴμα-

στε ευάλωτοι εξ αγάπης. Η αγάπη έξω βάλλει τον φόβο· είναι κι απ' τον θάνατο ισχυρότερη. Το να λες σε κάποιον, «σε αγαπώ!» έχει μια μεταφυσική διάσταση – είναι σαν να λες, «ουδέποτε θα πεθάνεις!». Οι Πατέρες της Εκκλησίας, θέλοντας να τονίσουν την ένταση της αγάπης, τολμούν να τη συγκρίνουν με τον έρωτα ή το πάθος. Ο Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης περιγράφει τον Θεό ως ένα «μανικό εραστή», του οποίου η προστατευτική παρουσία σκέπει διαρκώς τη δημιουργία Του. Η αγάπη είναι κάτι τόσο ισχυρό, ώστε όταν εκδηλώνεται με τρόπο γνήσιο φανερώνει μια ανοιχτότητα ικανή να μεταμορφώσει όλο τον κόσμο. Το να ατενίζεις τα μάτια κάποιου άλλου ανθρώπου με αγάπη σημαίνει να αντικρίζεις την ψυχή ολόκληρου του κόσμου, σημαίνει να βλέπεις την εικόνα του ίδιου του Θεού. Αυτή η μορφή αγάπης συνιστά δωρεά του Θεού. Αλλά ταυτόχρονα, απαιτεί καλλιέργεια και κόπο. Η αγάπη θέλει χρόνο και επιτηδειότητα, απαιτεί ευθύνη και σεβασμό. Είναι πάντοτε μια πράξη εξόδου από τον εαυτό προς τον «τόπο» του άλλου και τη φροντίδα του. Το κριτήριο της μετά θάνατον κρίσης θα είναι μόνο η αγάπη. Αυτή η αγάπη υποδηλώνει κάτι παραπάνω από απλώς συναισθήματα. Σημαίνει απόφαση και δέσμευση. Εάν θέλεις να αγαπήσεις, πρέπει να γεννήσεις την αγάπη, όχι να περιμένεις να στην προσφέρει ο σύζυγος. Στην αγάπη και στον γάμο, ο Θεός μάς προσφέρει μια θαυμάσια ευκαιρία να αναγεννηθούμε και να ωριμάσουμε πνευματικά. «Τό μυστήριο τοῦτο μέγα ἐστίν» (Εφ. 5, 32). Η ζωή είναι το μεγάλο μυστήριο, και μας έχει δοθεί για να τη ζήσουμε, και μάλιστα στην πληρότητά της. Εάν

δουλέψουμε πάνω στην αγάπη, εάν την καλλιεργήσουμε, εάν αποθέσουμε την πανοπλία της δυσπιστίας μας, εάν αγωνιστούμε να σχετιστούμε, τότε προοδευτικά θα συνειδητοποιήσουμε ότι όλος ο κόσμος μεταμορφώνεται, όλος ο κόσμος είναι όμορφος. Στην πραγματικότητα, βέβαια, εμείς θα είμαστε εκείνοι που έχουν αλλάξει, εμείς θα βλέπουμε τα ίδια πράγματα με άλλη ματιά.

Σωματικότητα και πνευματικότητα

Οι χριστιανοί συγγραφείς, από τα πολύ πρώιμα χριστιανικά χρόνια, ένιωθαν άβολα με τη σωματική και σεξουαλική αγάπη – σαν να έβλεπαν σε αυτή μια υποδεέστερη μορφή αγάπης. Ορισμένοι συγγραφείς διατύπωσαν την άποψη ότι η αγαμία είναι ανώτερη κατάσταση της αγάπης εντός του γάμου· άλλοι ισχυρίζονται πως μοναδικός σκοπός της σεξουαλικής πράξης είναι η τεκνογονία. Η σωματικότητα ή σεξουαλικότητα φέρουν το «στίγμα» του ακάθαρτου, εκλαμβάνονται ως λόγος μόλυνσης και αισχύνης, αιτία φόβου και ενοχής. Η σεξουαλικότητα θεωρείται σαν μια λειτουργία που παραπέμπει σε κατώτερες μορφές της ζωής, ταυτίζεται με λάγνες επιθυμίες και ζωώδη ένστικτα. Τα θεμέλια της Δυτικής σκέψης επί του ζητήματος έχουν τεθεί –ώς τις μέρες μας– από τη μορφή και τη θεολογία του ιερού Αυγουστίνου. Αποτέλεσμα αυτής είναι ότι οι άνθρωποι βιώνουν επώδυνα μια εγγενή σχιζοφρένεια όσον αφορά αυτή την τόσο λεπτή και προσωπική πτυχή της ζωής. Για τον Αυγουστίνo, η σεξουαλικότητα ήταν συνέπεια της

πτώσης μας, η Εύα προέκυψε σαν αποτέλεσμα της αποστασίας του Αδάμ από τον Θεό: η γυναίκα δεν έχει πλαστεί κατ' εικόνα του Θεού, αλλά ως υποχέριο του άνδρα. Παρά ταύτα, ο απόστολος Παύλος καθιστά σαφές ότι ο άνδρας και η γυναίκα, γενόμενοι «εις σάρκα μίαν», συμβολίζουν την ένωση του Χριστού με την Εκκλησία. Σε κάθε περίπτωση, ουδέποτε ο Χριστός ταύτισε την αμαρτία με το σώμα, αλλά με αυτό που τελείται στην καρδιά (πρβλ. Ματθ. 15, 18-19). Για τους χριστιανούς, «η σάρκα είναι άξονας της σωτηρίας» (Τερτυλιανός). Πόσο ατυχές, λοιπόν, είναι το γεγονός ότι ο χριστιανισμός, η θρησκεία του σώματος και της σάρκας, η θρησκεία της ενσάρκωσης, έχει σημαδέψει το ανθρώπινο σώμα με τέτοιο ανεξίτηλο στίγμα! Το ζήτημα δεν είναι να «αποδεχτεί» κανείς απλώς το σώμα ή τη σεξουαλικότητα· το θέμα είναι να αναγνωρίσουμε αυτά ως αναπόσπαστα συνδεδεμένα με βαθύτατες πτυχές της ανθρώπινης φύσης. Η σεξουαλικότητα δεν είναι φαινόμενο παρεμπίπτον, αντιθέτως, είναι ουσιώδης για την πραγματικότητα της ζωής μας. Η σεξουαλική και σωματική αγάπη αποτελούν μέρος του μυστηρίου της ύπαρξής μας. Αυτό δεν σημαίνει πως σεξουαλικότητα και πνευματικότητα είναι ένα και το αυτό. Υφίσταται, ωστόσο, ένας στενός δεσμός μεταξύ των δύο. Η άρνηση του ενός αντανακλάται στην υποβάθμιση του άλλου. Χωρίς σεξουαλικότητα, δεν υπάρχει ομορφιά· χωρίς ομορφιά, δεν υπάρχει ψυχή· και δίχως ψυχή δεν υπάρχει Θεός. «Ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς» (Γεν. 1, 27). Αυτό διαβάζουμε αμέσως μετά τη δημιουργία του Αδάμ και της Εύας κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση του